

állások megváltoztatásáért annak érdekében, hogy ártatlanok ne váljanak áldozatokká?

Pontosan erről van szó. És hiszem, hogy csak az a hit adhat belső tartást az emberekkel való szolidaritáshoz – a politikai diakóniában is –, amely szembenéz a rossz tapasztalatokkal és a hit tehetetlenségével is. Mert éppen ez az elkötelezettség kíván gyakran többet, mint amennyit a saját erőnk biztosít. Az a reményem, hogy a hit pótlólagos erőt nyújt az embertársias viselkedéshez, azért is, mert megóv a rezignációtól és attól, hogy erőszakot alkalmazzunk.

Sok ember – köztük sok keresztény is – küzd a személyes Isten képével. Naivnak tartják ezt a képet, és szívesebben beszélnek egy energiáról, a szeretet mindent átfogó energiájáról is. Sokan emiatt sem tudnak mit kezdeni az utolsó ítélettel. Ön azonban ragaszkodik a személyes Istenről alkotott elképzeléshez. Miért?

Nem tudom elképzelni Istent a saját emberi szintem alatt. Olyan isteni létről van szó, amely kapcsolatban áll önmagával. Továbbá mivel a szeretet mindig összekapcsolódik valamilyen irányultsággal – például az igazságságra vagy a megmentésre irányul –, szeretném, ha ezt az irányultságot továbbgondolnánk a végtelen irányában. Istenben megvan az akarat az emberek megítélésére és megmentésére. Azoknak az istenképeknek, amelyek kritikusan látják a személy fogalmát, megvan a jogosultságuk, ha egocentrikusan fogjuk fel a személyességet. Azt, ahogyan mi megéljük és megtapasztaljuk a személyességet, Isten összehasonlíthatatlanul és végtelenül meghaladja. Ebben az értelemben Isten személy feletti.

A szeretet folyamatszerű történés (is) az emberek között. Ha Istent végtelen szeretetenergiaként fogjuk fel, akkor ennek alapján is el lehetne képzelni egy olyan

utolsó ítéletet, amely még egyszer szembesíti egymással az áldozatokat és a tetteseket.

Amikor az ítélet Istenéről van szó, akkor újból és újból szertefoszlik minden emberi elképzelés és fogalom. Bár itt kényszerűen kijelentő mondatokban beszélek, de ezek lényegüket tekintve a remény mondatai. Minden mérhetetlenül másképpen történik majd, de szilárdan hiszem, hogy ezeknek a képeknek és elképzeléseknek a megmentő irányra helytálló.

Az, hogy ragaszkodik az utolsó ítélet elképzeléséhez, összefügg-e az ön teológiai fejlődésével?

Nagyon is. Tanulmányaim idején gyakorlatilag nem kerültem kapcsolatba a diakónia területével. Ezért a teológiai gondolkodásomban bekövetkezett diakóniai fordulatról beszélhetek; ez az 1980-as évek elején kezdődött, amikor előtérbe került az AIDS problematikája. Akkoriban érzékenyebbé váltam az emberek szenvedésére, az ártatlan áldozatokra, és ezáltal az igazságosság kérdéseire is – a politikai igazságosságot is beleértve –, ahogyan azt a politikai teológia és a felszabadítási teológia feldolgozza. Az utolsó ítélet képe a halálon túlra nyúlóan fölerősíti a diakónia és a szolidaritás jelentőségét és sürgető voltát.

Az ön keresztény egzisztenciájának ismertetőjegyeit tehát összefoglalva így lehet megfogalmazni: düh és panasz, remény és vágyakozás? És ezen belül a tettekben megmutatózó (felebaráti) szeretet?

Igen, így lehetne mondani.

Hartmut Meesmann

Forrás: Publik-Forum, 2014/17

Ottmar Fuchs 1945-ben született, és 2014-es nyugdíjazásáig a gyakorlati teológia professzora volt a Tübingeni Egyetem Katolikus Teológiai Fakultásán.

Álom egy másfajta temetőről

Ébren álmodtam: láttam egy temetőt, amelyben minden az ÉLET-ről szólt.

Nem nyikorgó, rozsdás vaskapun kellett belépni: a határvonalat jelölő élősövény folytonossága néhány méterre megszakadt, ez jelentette a bejáratot. Az élő kerítést az adott vidéken őshonos bokrok, cserjék alkották, amelyek tavasszal a madárdaltól, nyáron a madárfiókák csicsérgésétől voltak hangosak, egész évben menedéket, télen pedig táplálékot nyújtottak az ég szárnyas lakóinak.

Beljebb lépve úgy vélhette a látogató, hogy a kinti virágos mező folytatódik ezernyi színes virágával, méhcsalogató, mézillatú levegőjével – ami a lényegét illetően igaz is volt! –, csak a szerény fejfák mutatták, hogy itt az e világi életből eltávozott személyek halandó része van elföldelve.

Ahogyan a fából készült tájékoztató jelzések nem tartalmaztak semmilyen mesterséges anyagot (csapolással készültek), úgy a környezetükből kissé kiemelkedő sírhalmokon sem lehetett látni sem póffeszkedő, rideg kőtáblákat, sem giccses, környezetszennyező művirágokat, műkoszorúkat, és a poshadó vízben rothadó virágok orrfacsaró bűze sem tette kellemetlenné az ott tartózkodást, mint más temetők esetében.

Nem kellett szemétyűjtők sokaságát elhelyezni a bejárat környékén, mert a felszín alatt és fölött is csak könnyen lebomló, természetes anyagok fordultak elő,

amelyek harmonikusan illeszkedtek a természet örök körforgásába.

Amikor valakinek a testét (legbelső földi ruháját) eltemették, nagyon vigyáztak arra, hogy a gyeptéglák visszakerüljenek korábbi helyükre, hogy az eredeti növényzet a lehető legkisebb mértékben sérüljön, hogy továbbra is összefüggő maradjon, s így ne adjon teret a gyomnövények megjelenésének. Amikor a virágok már megérlelték magvaikat, gondos kezek tevékenysége nyomán szénává alakultak, amelyet a temető sarkában egy lábakon álló boglyában gyűjtöttek össze, s aztán valamely jószág tartó gazdának ajándékoztak.

A sövény közelében néhány terebélyes fa is állott, alattuk kezeletlen deszkákból ácsolt padok: a hozzátartozók ezeken megpihelve, a madárzengés és a méhzümmögés által kézzelfoghatóvá lett igéző csöndben átélhették a teremtet világot alkotó kozmikus egységét, azt, hogy a Teremtő jelen van a Teremtésben, végiggondolhatták, hogy a világot nem a vak véletlen irányítja, hogy isteni részünk a földi tapasztalatszerzés után sem szűnik meg létezni, mert halhatatlan, hogy az elmúlás csak látszat, s ami valóság, az az élet: az ÉLET!

Zámbó Zoltán